

**UCHWAŁA NR XL/265/2014
RADY GMINY MICHAŁOWICE**

z dnia 30 stycznia 2014 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz. 182 z późn. zm.), Rada Gminy Michałowice uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Michałowice

Adam Bubka

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY MICHAŁOWICE na lata 2014 -2020

Zgodnie z art. 16b ust. 2 pkt 1, art. 17 ust. 1 pkt 1
ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2013 r, poz. 182 z późn. zm.)

Michałowice 2014

Spis treści:

Wprowadzenie	3
1. Metodologia opracowania Strategii	4
1.1. Część diagnostyczno-analityczna Strategii. Raport o sytuacji społecznej gminy Michałowice	4
1.2. Część planistyczna Strategii	5
1.3. Część wykonawcza Strategii	6
2. Spójność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi	6
2.1. Zgodność z dokumentami unijnymi i krajowymi	6
2.2. Zgodność z dokumentami regionalnymi i lokalnymi	8
3. Diagnoza kluczowych problemów społecznych w oparciu o Raport o sytuacji społecznej Gminy Michałowice	8
4. Analiza strategiczna SWOT	9
4.1. Mocne i słabe strony polityki społecznej gminy Michałowice	10
4.2. Szanse i zagrożenia polityki społecznej gminy Michałowice	11
5. Misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	11
5.1. Misja i cele strategiczne	11
5.2. Cele operacyjne przypisane poszczególnym celom operacyjnym	13
5.3. Projekty realizacyjne	17
6. Monitoring i zarządzanie procesem realizacji Strategii	23
6.1. Wskaźniki monitoringu Strategii	23
6.2. Sposób realizacji Strategii i jej ramy finansowe	26
Podsumowanie	28

Wprowadzenie

Samorządy lokalne, działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które – oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych – umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w obszarze polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

W literaturze przedmiotu strategię definiuje się jako określenie głównych długofalowych celów oraz taką alokację zasobów, które są konieczne do zrealizowania tych celów (A. Chandler, 1962r.). Ujęcie to ma charakter uniwersalny z uwagi na możliwość zastosowania go we wszystkich dziedzinach życia. Istota strategii sprowadza się tutaj do odpowiedzi na pytanie, co należy zrobić, by od stanu wyjściowego (obecnego) przejść do stanu pożądanego.

Obowiązek przygotowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, która określa przygotowanie jej jako zadanie własne gminy. Zgodnie z ustawą strategia winna zawierać następujące obszary:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i operacyjne, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych oraz zminimalizować ich społeczne skutki. Dokument ten jest, zatem podstawą do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020 stanowi w szczególności materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej oraz skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Ma ona charakter średniookresowego dokumentu planistycznego, który został przygotowany na lata 2014-2020 i jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym a także umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła oraz eksperci.

Na koniec należy stwierdzić, że jest ona narzędziem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

1. Metodologia opracowania Strategii

U podstaw tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych znajduje się idea poszukiwania rozwiązań z wykorzystaniem aktywności społeczności lokalnych. Uznając słuszność tej zasady, *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020* oparto przede wszystkim na metodzie społeczno-eksperckiej.

Zostały zorganizowane trzy spotkania warsztatowe, w których wzięli udział przedstawiciele instytucji i organizacji działających na terenie gminy oraz przedstawiciele środowiska lokalnego. Wśród osób biorących udział w warsztatach byli obecni: przedstawiciele lokalnych władz, radni, sołtysi, przedstawiciele publicznych służb zatrudnienia, edukacji, kultury, pracownicy służb społecznych, policjanci oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Konsultacje społeczne zostały prowadzone w trzech zakresach, które uwzględniają logikę niniejszego opracowania:

- część analityczno-diagnostyczna, w tym *Raport o sytuacji społecznej Gminy Michałowice*, w ramach którego opracowana została diagnoza sytuacji społecznej naszej gminy, stanowiąca punkt wyjścia do dokonania analizy. W tej części wykorzystano głównie metody badań danych wtórnych odwołujące się do danych *ex-post*, uzyskanych z dostępnych źródeł informacji statystycznej oraz metodę *ex-ante*, polegającą na analizie strategicznej posiadanych zasobów i deficytów oraz warunków w otoczeniu samorządu.
- część planistyczną, projekcyjną, zawierającą postanowienia Strategii,
- część wykonawczą, wskazującą sposób zarządzania realizacją Strategii.

1.1. Część diagnostyczno-analityczna Strategii. Raport o sytuacji społecznej Gminy Michałowice

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Strategią był *Raport o sytuacji społecznej Gminy Michałowice*, stanowiący jej integralną część, identyfikujący zjawiska ważne z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych i porządkujący je według poszczególnych obszarów.

Do zdiagnozowania sytuacji społecznej Gminy Michałowice wykorzystano w głównej mierze dane wtórne, pochodzące z następujących źródeł informacji:

- w zakresie ogólnej charakterystyki tendencji demograficznych i struktury ludności Gminy Michałowice oparto się na informacjach Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,
- w zakresie określenia skali występujących problemów społecznych przeanalizowano dane wtórne zgromadzone w sprawozdaniach merytorycznych oraz zawarte informacjach przesłanych przez instytucje gminne i powiatowe (GZEAS, GOPS, szkoły, UPPK, Komisariat Policji w Zielonkach).
- dla zweryfikowania wyników z analizy danych wtórnych wykorzystano wywiad oraz dyskusję z ekspertami wchodzącymi w skład Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, powołanego Zarządzeniem Nr 265/2013 Wójta Gminy Michałowice z dnia 16 września 2013r.

Analiza danych wtórnych miała charakter wyjściowy i niewątpliwie wymagający pogłębienia, niemniej pozwoliła wskazać, jakie są najistotniejsze obszary problemów społecznych, którymi samorząd lokalny powinien się zająć realizując strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Istotnym elementem weryfikacji wszystkich danych wtórnych była możliwość sięgnięcia po dane pierwotne, wykorzystując wiedzę uczestników paneli eksperckich, ale również ustalając, jakie jest ich postrzeganie pewnych zjawisk i procesów. Zadanie to ułatwiło uczestnictwo w panelach dyskusyjnych osób zaangażowanych w różnych instytucjach lokalnych.

Następnym etapem pracy nad strategią, po zaprezentowaniu Zespołowi informacji zawartych w *Raporcie o sytuacji społecznej Gminy Michałowice*, było przeprowadzenie analizy SWOT.

Podstawę do określenia sytuacji strategicznej dla gminnej polityki społecznej stanowi rozpoznanie sytuacji w bezpośrednim otoczeniu gminnego systemu pomocy społecznej, a także analiza i ocena własnych możliwości działania i zasobów. Procedura przeprowadzenia analizy składała się z trzech części:

- identyfikacji oraz analizy szans i zagrożeń dla lokalnej polityki społecznej,
- identyfikacji oraz analizy silnych i słabych stron polityki społecznej,
- określenia strategicznego kierunku w rozwiązywaniu problemów społecznych (tzw. przewagi strategicznej).

W pierwszej i drugiej części przeprowadzono następujące analizy SWOT:

- a) służącą do badania wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne, czyli „*od wewnątrz do zewnątrz*”, co można sprowadzić do odpowiedzi na pytania:
- czy silne strony pozwalają wykorzystać istniejące szanse?
 - czy słabe strony nie pozwalają wykorzystać istniejących szans?
 - czy silne strony niwelują zagrożenia?
 - czy słabe strony wzmacniają niekorzystne oddziaływanie istniejących zagrożeń?
- b) odpowiadającą podejściu „*z zewnątrz na do wewnątrz*”, gdzie wykazuje się odpowiedzi na pytania:
- czy zagrożenia osłabiają silne strony?
 - czy szanse potęgują silne strony?
 - czy zagrożenia potęguje słabe strony?
 - czy szanse zewnętrzne pozwalają przezwyciężyć słabości?

Jako podmiot przyjęto Gminę Michałowice, jako przedmiot zdolność społeczności lokalnej do rozwiązywania problemów społecznych. W wyniku ww. analizy ustalono czynniki determinujące rozwiązywanie problemów społecznych na terenie gminy, które ułożono w listę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Następnie, uczestnicy warsztatów, podzieleni na 3 zespoły, wskazali znaczenie poszczególnych czynników przypisując im odpowiednią wagę: 1 (czynnik nieistotny dla rozwiązywania problemów społecznych), 2 (przeciętne znaczenie) lub 3 (czynnik bardzo istotny) oraz stworzyli ostateczną, uwspólnioną dla danego zespołu listę czynników o największej istotności.

Kolejnym krokiem w opracowaniu analizy strategicznej było przeanalizowanie wzajemnych powiązań ustalonych na liście czynników, zarówno pod względem wpływu czynników zewnętrznych (tj. szans i zagrożeń) na czynniki wewnętrzne (tj. mocne i słabe strony) oraz zmierzenie wpływu w obu tych obszarach.

Na koniec wyznaczono pozycję strategiczną Michałowic dla rozwiązywania problemów społecznych. Do tego celu sporządzono macierz wyborów strategicznych, poprzez zsumowanie wyników dla poszczególnych ćwiartek macierzy SWOT. Najwyższy uzyskany wynik wskazywał na kierunek strategiczny dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice.

1.2. Część planistyczna Strategii

Po zdiagnozowaniu problemów społecznych oraz wybraniu kierunku ich rozwiązywania, określona została misja dla lokalnej polityki społecznej, która wyznacza w realizacji Strategii generalny kierunek dążenia gminy w rozwiązywaniu problemów, stanowi główną oś działań programowych.

Następnie wyznaczone zostały cele horyzontalne, operacyjne oraz projekty realizacyjne strategii. Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów strategicznych przyjęto, że zostaną one ułożone hierarchicznie: najpierw cele strategiczne (docelowe osiągnięcia strategii), następnie cele operacyjne i projekty realizacyjne.

Cele strategiczne opracowano poprzez dekompozycję przyjętej wcześniej misji. W efekcie, zespół ekspertów pracujący nad strategią ustalił trzy cele strategiczne, sformułowane w kategoriach docelowych osiągnięć, które Gmina Michałowice powinna uzyskać do 2020 roku.

Zespół ekspertów, po sformułowaniu celów strategicznych, przystąpił do ich rozwinięcia, określając na dalszym etapie prac cele operacyjne. O ile cele strategiczne, horyzontalne są określeniem pożądanego stanu, jaki ma być uzyskany w przyszłości i mają pewien poziom ogólności, o tyle cele operacyjne konkretyzują w sposób wykonawczy realizację strategii, zgodnie z zasadą SMART (tj. są konkretne, mierzalne, realne i określone w czasie). Zespół ekspertów opracował propozycje celów operacyjnych przypisanych poszczególnym celom strategicznym. Osiągnięcie celów operacyjnych (wykonawczych) odbywać się będzie poprzez wykonanie projektów realizacyjnych.

1.3. Część wykonawcza Strategii

Zarządzanie strategią określa system wdrażania strategii oraz zadania zespołów, osób i instytucji odpowiedzialnych za wykonanie jej postanowień. Do prowadzenia obserwacji osiągnięcia zaplanowanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych, przydatne mogą być wskaźniki monitoringowe:

- rezultatu – analizowane w okresach rocznych (narastająco i za okres). Za rezultaty uważa się bezpośrednie efekty przedsięwzięć zrealizowanych w ramach strategii, np. liczba osób korzystających z pomocy społecznej, które usamodzielniały się ekonomicznie,
- oddziaływania – analizowane w okresach rocznych. Uznaje się za nie wskaźniki obrazujące pożądane zmiany, będące wynikiem realizacji strategii np. mniejsza liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w stosunku do liczby osób w roku bazowym (2013).

Wskaźniki monitoringu określono dla obszarów problemowych analizowanych przez poszczególne panele ekspertów.

Ponadto w części wykonawczej opisano sposób zarządzania strategią, w wymiarze **funkcjonalnym** wskazując zadania poszczególnych podmiotów i osób zaangażowanych w zarządzanie i wzajemne zależności oraz **proceduralnym**, stanowiącym opis obiegu informacji w zarządzaniu strategią i sposobu dokumentowania realizowanych zadań.

2. Spójność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Dokument, jakim jest strategia rozwiązywania problemów społecznych, musi nie tylko odpowiadać na rzeczywiste wyzwania lokalnej społeczności, ale również wykazać się zgodnością z innymi znaczącymi dokumentami, regulującymi działania polityki społecznej na różnych szczeblach: krajowym, regionalnym i lokalnym.

2.1. Zgodność Strategii z dokumentami unijnymi i krajowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice z horyzontem czasowym do 2020 roku jest spójna z następującymi dokumentami krajowymi:

Unijne dokumenty strategiczne:

- **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**, wyznaczająca 5 celów obejmujących:
 - zatrudnienie,
 - badania i rozwój oraz innowacje,
 - zmiany klimatu i energię,
 - edukację,

- ubóstwo i wykluczenie społeczne
- **Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”** – podkreślający rolę ekonomii społecznej w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego
- **Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu:** uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE – podkreśla znaczenie wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego.

Krajowe dokumenty strategiczne:

- **Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe** – stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku.:
 - warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji
 - wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
 - rozwój produktywności i innowacyjności,
 - efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
 - wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.
- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,** obejmująca trzy obszary strategiczne:
 - konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji),
 - równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji)
 - oraz efektywności i sprawności państwa.
- **Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020** – w perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:
 - wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;
 - rozwój kapitału ludzkiego;
 - integracja społeczna;
 - zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020** – obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej.
- **Narodowa Strategia Integracji Społecznej** – dokument, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznej.
Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:
 - dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
 - rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
 - modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
 - wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2006-2016.**

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych we wspomnianych powyżej dokumentach.

2.2. Zgodność Strategii z dokumentami regionalnymi i lokalnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice z horyzontem czasowym do 2020 koresponduje również z programami o zasięgu regionalnym:

- **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, określającą cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Zbieżność niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze strategią wojewódzką dostrzegalna jest już w wizji regionu małopolskiego, gdzie zwrócono uwagę na problematykę społeczną. Wizja województwa brzmi: „Małopolska atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnymi wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”
- **Programem Strategicznym „Włączenie społeczne” na lata 2011-2020**, zwłaszcza z priorytetami:
 - „Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie,
 - „Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa”.
 - „Integracja działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych”
- **Małopolskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2007 – 2013.**

Strategia gminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest spójna w swym zakresie ze **Strategią Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020.**

3. Diagnoza kluczowych problemów społecznych w oparciu o Raport o sytuacji społecznej Gminy Michałowice

Po analizie danych wtórnych, opracowanych i dostępnych, niezależnie od przyjętego trybu prac nad Strategią, raportów i prognoz oraz po analizie materiałów i konkluzji wypracowanych w trzech zespołach problemowych, za najistotniejsze, zgeneralizowane (kluczowe) problemy społeczne, zawierające w sobie całość zdiagnozowanej i zidentyfikowanej problematyki uznano trzy zagadnienia zdefiniowane następująco:

Problem 1

Oslabiona, często bez dostatecznego wsparcia, rodzina a także znaczna liczba pozbawionych wsparcia ze strony członków rodziny osób wykluczonych społecznie ze względu na niepełnosprawność, wiek, zaburzenia psychiczne, uzależnienia, nie dających się łatwo zintegrować bez specjalistycznych kompleksowych uwzględniających źródła tego wykluczenia programów.

Problem 2

Zmiana struktury demograficznej, wynikająca z jednej strony z migracji na teren gminy nowych, młodych mieszkańców (zwłaszcza młodych małżeństw z dziećmi), co stanowi szansę dla planów rozwojowych gminy i jednocześnie prowadzi do trudności w integracji społeczności lokalnej gminy, a z drugiej zmiana struktury demograficznej wynikająca z faktu starzenia się społeczeństwa, a tym samym generująca nasilenie obciążeń generacji aktywnej zawodowo na rzecz osób trzeciego wieku, rodząca w efekcie dodatkowe zapotrzebowanie na rozbudowę sektora szeroko rozumianych usług wspierająco-opiekuńczych.

Problem 3

Relatywnie niski poziom aktywności społeczno-obywatelskiej, zwłaszcza ze strony młodych ludzi, rzutujący na rozbudowane oczekiwania opiekuńczo-wspierające, przy jednoczesnym małym udziale – w rozwiązywaniu trudności i problemów – aktywności własnej, form samopomocowych a także niewielkim, mimo potencjalnych możliwości, udziale sektora pozarządowego w realizacji zadań społecznych gminy.

Takie zsyntetyzowane ujęcie, niezależnie od potrzeby bardziej skonkretyzowanego opisu zidentyfikowanych potrzeb i specyfiki działań w proponowanych w dalszej części opracowania projektach, pozwala widzieć w poszczególnych niekorzystnych zjawiskach i dostrzeżonych problemach rezultaty i przejawy głębszych zasadniczych przyczyn.

Pozwala ono także proponować dobrane do wymienionych obszarów problemowych wskaźniki, przede wszystkim rezultatu i oddziaływania, bez fałszywych złudzeń, że postulaty prostego zwiększenia podaży rozmaitych „usług społecznych” łatwo mierzalne dobranymi do nich wskaźnikami produktu przyniosą proste i automatyczne rozwiązania dostrzeżonych problemów.

Postanowienia proponowane w kolejnych rozdziałach niniejszej Strategii należy postrzegać jako fragmenty koniecznych systemowych rozwiązań nakierowanych na te powiązane ze sobą obszary problemowe.

4. Analiza strategiczna SWOT

Planowanie strategiczne posiada też swoje specyficzne instrumenty z zakresu analizy strategicznej, które są wykorzystywane do konstrukcji diagnozy w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza SWOT jest postępowaniem badawczym spełniającym najważniejsze funkcje diagnostyczne, pozwala na ocenę całości ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych jak szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. W procesie tej analizy stosuje się zasadniczo dwa kryteria oceny czynników wpływających na rzeczywistość tj. rodzaj skutku rzeczywistego lub potencjalnego oddziaływania danego czynnika na organizację, oraz szeroko rozumianą lokalizację czynnika względem organizacji, stosując złożone postępowanie dyskryminacyjne uzyskuje się cztery grupy czynników, których pierwsze litery angielskich nazw składają się na nazwę metody, tzn.: mocne (Strengths) i słabe strony organizacji (Weaknesses) oraz szanse (Opportunities) i zagrożenia w jej otoczeniu (Threats).

Poniższa Analiza SWOT została opracowana na podstawie analizy przeprowadzonych w trzech zespołach problemowych w trakcie spotkań Zespołu ds. opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Michałowice na lata 2014-2020 przy wsparciu doradcy zewnętrznego.

4.1. Mocne i słabe strony polityki społecznej gminy Michałowice

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba mieszkańców gminy • dobra sieć infrastruktury w zakresie edukacji i wychowania oraz kultury i łatwy do nich dostęp • doświadczona i wykształcona kadra pedagogiczna w szkołach gminnych • wsparcie w każdej ze szkół w postaci psychologa, pedagoga i logopedy, • szeroka oferta zajęć rozwijających zainteresowania oferowana przez szkoły oraz instytucje kultury • istniejące silne, rozpoznawane w regionie organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, ochotnicze straże pożarne • istniejące tradycje – Kadrówka, Szlak Św. Jakuba, Sanktuarium w Więclawicach, święto Kwitnącej Jabłoni • różne formy wsparcia mieszkańców (tj. pozafinansowe, organizacje pozarządowe, OSP, GOPS, CKiP, służba zdrowia, szkoły) • dobrze zorganizowana służba zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak oferty wspierająco-usługowej dla osób niepełnosprawnych i osób starszych • niższy od średniej powiatu poziom kształcenia • słaba infrastruktura kultury i sportu dla młodzieży ponadgimnazjalnej • brak boisk i przestrzeni szkolnej dla 5-cio latków • brak specjalistów w zakresie terapii dzieci i młodzieży • brak profesjonalnego doradztwa zawodowego w gimnazjach • słabe wsparcie specjalistyczne dla rodziny • słaba infrastruktura komunikacyjna (brak chodników, oświetlenia i ścieżek rowerowych) • brak lokalu na ośrodek kultury i słaba organizacja czasu wolnego dla mieszkańców gminy • słabe zaangażowanie społeczeństwa w przestrzeni publicznej (słaba integracja i mało rozwinięty wolontariat) • niski poziom partnerstwa międzysektorowego oraz dialogu społecznego • brak infrastruktury sportowej (turystyka rekreacyjna) oraz posterunku policji

4.2. Szanse i zagrożenie polityki społecznej gminy Michałowice

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnymwzrost na terenie gminy liczby przedsiębiorcówkorzystna zmiana struktury społecznej, wynikająca z migracji na teren gminy młodych małżeństw z dziećmi dodatnie saldo migracji atrakcyjne położenie geograficzne – bliskość Krakowa (zatrudnienie, dostęp do kultury, edukacji + nasza oferta dla mieszkańców Krakowa)relatywnie młoda struktura wiekowa mieszkańców gminy oparta o trwałość więzi rodzinnychmożliwość i aktywność w zakresie pozyskiwania środków „zewnętrznych”	<ul style="list-style-type: none">dezintegracja wspólnoty, anonimowość mieszkańcówniewydolność wychowawcza rodzinwzrost zagrożenia przestępczością i niewystarczająca ochrona ze strony policjizła sytuacja gospodarcza i wzrost bezrobociautrudniona komunikacja z Krakowem części sołectwtrudna sytuacja rodzin spowodowana pogarszającym się rynkiem pracywzrost zadań nakładanych na samorządu gminy bez idącego za tym wsparcia finansowego (spadek środków na finansowanie zadań jednostek samorządowych i organizacji pozarządowych)zjawisko odpływu dzieci do innych szkół

5. Misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice

5.1. Misja i cele strategiczne

Biorąc pod uwagę wyniki analizy SWOT zdefiniowano kluczowe elementy, które powinny znaleźć swoje odbicie w misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020 (deklaracji określającej główne kierunki rozwoju w obszarze polityki społecznej), która na tej podstawie została sformułowana w sposób następujący:

Społeczność lokalna Gminy Michałowice zintegrowanym społeczeństwem obywatelskim, zapewniającym, dzięki swojej aktywności i zdolności do samoorganizacji oraz współdziałania, warunki do spójnego rozwoju oraz prawidłowego funkcjonowania każdemu mieszkańcowi gminy

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, obok diagnozy sytuacji, analizuje i formułuje cele rozwojowe. Korespondują one z celami strategicznymi polityki społecznej, do których należą:

1. **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu** – obejmuje działania mające na celu redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych, uniemożliwiających jednostkom i grupom społecznym zaspokajanie ich potrzeb.
2. **Integracja społeczna mieszkańców gminy, zwłaszcza osób wymagających szczególnego wsparcia** – zawiera próby mające na celu wspieranie jednostek i grup dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją, by dążyły do przezwyciężenia swej trudnej sytuacji życiowej, tworzenie warunków wzmacniających potencjał społeczny.
3. **Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego** – celem jest wzmacnianie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzmacnianie potencjału środowisk pozarządowych, działania na rzecz społeczności lokalnych, wspieranie przedsięwzięć o charakterze lokalnym, rozwijanie i umacnianie współpracy jednostek administracji publicznej z sektorem pozarządowym, kreowanie opinii i świadomości społecznej pozbawionej negatywnych stereotypów postrzegania życia społecznego.
4. **Podnoszenie jakości usług społecznych** – oznacza wzmacnianie potencjału kadr służb społecznych, tworzenie możliwości nabywania przez nie nowych kwalifikacji i umiejętności, inspirowanie i wdrażanie nowatorskich rozwiązań w zakresie polityki społecznej we współpracy z partnerami społecznymi.

Jako najpilniejsze i realne do zrealizowania w ciągu najbliższych 7 lat ustalono następujące cele horyzontalne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałowice na lata 2014 – 2020:

1. Wykorzystanie potencjału tkwiącego w młodym pokoleniu do rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w gminie.

2. Wykorzystanie korzystnej zmiany struktury społecznej gminy do jej rozwoju społeczno-gospodarczego.

3. Integracja i partycypacja społeczna mieszkańców gminy zapewniająca inkluzję grup zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją.

W kolejnym etapie prac, eksperci dekomponowali cele strategiczne, horyzontalne, przypisując im uzgodnione cele krótkoterminowe (operacyjne).

5.2. Cele operacyjne przypisane poszczególnym celom operacyjnym

Na podstawie wspólnych ustaleń moderatora oraz członków Zespołu ds. opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, jeszcze przed zamknięciem spotkań warsztatowych, opracowano wstępną propozycję zapisu celów strategicznych. Propozycja ta została zaakceptowana po przedyskutowaniu w podzespołach, a propozycje celów operacyjnych jeszcze raz omówione.

Ze względu na przenikanie się wzajemne obszarów tematycznych poszczególnych paneli oraz zaakceptowany zsyntetyzowany zapis głównych problemów społecznych przyjęto ostatecznie poniższy zapis celów operacyjnych – dokumentu sprzężonego z celami strategicznymi bez dokonywania ich dodatkowego odnoszenia do obszarów tematycznych i trzech głównych, zidentyfikowanych problemów społecznych.

Cel strategiczny Nr 1:

1. Wykorzystanie potencjału tkwiącego w młodym pokoleniu do rozwoju kapitału społecznego w gminie

Cele operacyjne:

- 1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi**
- 1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznanych potrzeb**

Cel strategiczny Nr 2:

2. Wykorzystanie korzystnej zmiany struktury społecznej gminy do jej rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele operacyjne:

- 2.1. Pobudzenie większego zaangażowania nowych mieszkańców w życie społeczne gminy**
- 2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin.**

Cel strategiczny Nr 3:

3. Integracja i partycypacja społeczna mieszkańców gminy zapewniająca inkluzję grup zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją.

Cele operacyjne:

- 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy**
- 3.2. Podnoszenie poziomu partycypacji społecznej mieszkańców w procesach decyzyjnych w obszarze polityki społecznej gminy**
- 3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki**

społecznej

3.4. Zapewnienie warunków do rozwoju wolontariatu

Cel strategiczny 1: Wykorzystanie potencjału tkwiącego w młodym pokoleniu do rozwoju kapitału społecznego w gminie

Cele operacyjne i możliwe kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi			
<ul style="list-style-type: none">Zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	Szkoły organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none">Zwiększenie dostępności do istniejących placówek edukacyjnych, kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	Szkoły CKiP Michałowice organizacje pozarządowe kluby sportowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none">Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, kluby sportowe i tematyczne)	Szkoły CKiP Michałowice organizacje pozarządowe kluby sportowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none">Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym m.in.:<ul style="list-style-type: none">dokształcanie kadry pedagogicznej w celu podniesienia poziomu i jakości oddziaływań wychowawczych,zwiększenie pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży	Szkoły CKiP Michałowice organizacje pozarządowe kluby sportowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznaczonych potrzeb			
<ul style="list-style-type: none">Kształcenie młodzieżowych liderów i wspieranie edukacji rówieśniczej	Szkoły GOPS Michałowice	na bieżąco	środki własne
<ul style="list-style-type: none">Promocja i rozwój wśród młodych ludzi prospołecznych postaw obywatelskich	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne

Cel strategiczny 2: Wykorzystanie korzystnej zmiany struktury społecznej gminy do jej rozwoju społeczno-gospodarczego

Cele operacyjne i możliwe kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Źródło finansowania
2.1. Pobudzenie większego zaangażowania nowych mieszkańców w życie społeczne gminy			
<ul style="list-style-type: none"> Budowanie kapitału społecznego w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym lub mało zintegrowanych poprzez programy aktywności lokalnej 	Instytucje samorządowe we współpracy z organizacjami pozarządowymi	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Budowa sieci liderów lokalnych 	GOPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin.			
<ul style="list-style-type: none"> Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną (organizacja imprez, festynów) 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne szkoły	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz wzmocnienia relacji wewnątrzrodzinnych (małżonkowie, rodzice – dzieci, więzi międzypokoleniowe) 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne szkoły	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie roli rodziny w procesie wychowania dziecka i opieki nad osobami starszymi. 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne szkoły	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć promujących i umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne szkoły	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja postanowień Gminnego Programu Wspierania Rodziny 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne szkoły	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój działań osłonowych w zakresie polityki prorodzinnej 	GOPS Michałowice Organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne

Cel strategiczny 3: **Integracja i partycypacja społeczna mieszkańców gminy zapewniająca inkluzję grup zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją.**

Cele operacyjne i możliwe kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Źródło finansowania
3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy			
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój współpracy wyspecjalizowanych podmiotów na rzecz ograniczenia skali zidentyfikowanych problemów społecznych 	Urząd Gminy Szkoły, GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne policja, sąd,	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Promocja i rozwój środowiskowych form opieki i wsparcia (grupy wsparcia, pomocowe, usługi opiekuńcze i opiekuńcze usługi sąsiedzkie) 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe organizacje kościelne	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Promowanie i wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych stosownie do potrzeb i możliwości 	UPPK GOPS Michałowice organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja programów oraz prowadzenie działań integrujących ze środowiskiem lokalnym osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne 	GOPS Michałowice organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie i rozwijanie umiejętności pracowników służb społecznych na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem 	GOPS Michałowice	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
3.2. Podnoszenie poziomu partycypacji społecznej mieszkańców w procesach decyzyjnych w obszarze polityki społecznej gminy			
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój poradnictwa zwiększającego samodzielność obywatelską, w tym wspieranie działań na rzecz tworzenia aktywnych środowisk lokalnych oraz wspieranie postaw obywatelskich i lokalnych inicjatyw obywatelskich. 	Urząd Gminy Michałowice organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie mechanizmów wzajemnego wspierania się samorządu i obywateli w podejmowaniu decyzji w obrębie polityki społecznej. 	Urząd Gminy Michałowice organizacje pozarządowe	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie i rozwój dialogu społecznego z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi 	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne środki zewnętrzne
3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej			

<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz rozwiązywania i zapobiegania problemom społecznym 	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne
<ul style="list-style-type: none"> Zintensyfikowanie współpracy z partnerami pozarządowymi (powierzanie i wspieranie oraz koordynacja wspólnych działań) 	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie rozwoju sektora pozarządowego 	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne
<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie stałych platform wymiany informacji i doświadczeń 	Urząd Gminy Michałowice	na bieżąco	środki własne
3.4. Zapewnienie warunków do rozwoju wolontariatu			
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie rozwoju wolontariatu 	GOPS Michałowice	na bieżąco	środki własne

5.3. Projekty realizacyjne

Narzędziem wykonawczym Strategii są działania nakierowane na realizację przyjętych w dokumencie celów operacyjnych. Zbiór powiązanych ze sobą działań podejmowanych dla określonego adresata, dla rozwiązania rozeźnanego problemu i dla uzyskania wymiernego rezultatu, nazwany został w tym dokumencie **projektem realizacyjnym**.

Należy przyjąć założenie, że jeden projekt może przyczynić się do osiągnięcia kilku celów operacyjnych.

Termin ten zastosowano także do tych dokumentów, które w nazwie własnej posiadają określenie **program**. Odstąpiono od praktykowanego dotychczas wieloszczeblowego podziału na wiele hierarchicznie wobec siebie umocowanych pięt z trzech zasadniczych powodów.

- Przyjęty jako jedno z założeń strategii, integracyjny dla rozmaitych zadań i obszarów z zakresu polityki społecznej jej charakter, niezależnie od ich ustawowego umocowania:
 - zadania własne gminy, w tym o charakterze obowiązkowym, często bardzo konkretnie określone, jak również określone ogólnikowo,
 - zadania wymienione odrębnie, realizowane na podstawie ustaw odrębnych od ustawy o pomocy społecznej,
 - zadania nieobowiązkowe, wynikające z przyjętej lokalnej polityki,
 - zadania zlecone,
 - zadania finansowane z różnych źródeł, na podstawie odrębnych regulacji, inaczej sprawozdawane i raportowane z całym szeregiem specyficznych odrębności,
wymusza konieczność ich spotkania na jednej płaszczyźnie, bowiem sposób i standard ich realizacji wzajemnie na siebie wpływają. Stan regulacji ustawowych, na których są oparte wymienione zadania, ewoluje, stawiając coraz to nowe wymogi.
- Taki sposób umocowania zadań, które mają być realizowane równolegle, ułatwia ocenę ich komplementarności z perspektywy adresatów działań ujętych w każdym z 3 celów strategicznych. Będzie on także pomocny w ubieganiu się o środki na ich sfinansowanie, bowiem obligatoryjnym już wymogiem przy ubieganiu się o finansowanie zewnętrzne jest zgodność aplikacji z dokumentem gminnej strategii w danym obszarze.
- Taki sposób usytuowania zadań ułatwi skoordynowane, wspólne, pomimo zasygnalizowanych powyżej odrębności, aktualizowanie Strategii oraz właściwą alokację zasobów finansowych

wynikającą z tej aktualizacji, co zostało szerzej omówione w rozdziale dotyczącym zarządzania strategią.

Lista projektów ma charakter otwarty, umieszczono na niej propozycje projektów nowych oraz takie, które funkcjonowały od dawna jako obligatoryjne roczne programy gminy na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii, tyle że nigdy dotąd nie były ujmowane w ramach wspólnej perspektywy rozwiązywania problemów społecznych. Wspomniane programy, jako obligatoryjne roczne plany, mają charakter projektów stałych, corocznie odnawialnych. Podobnie proponowana lista, w ramach aktualizowania strategii, powinna być stale weryfikowana.

Zestawienie proponowanych projektów realizacyjnych

Nr projektu	Nazwa projektu	Krótki opis	Realizowany cel operacyjny
1	Gminny program rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii	<p>Program odnosi się do zadań gminy wskazanych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia, – inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, – działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, – przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, – wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy, – wspierania i pomocy w rozwoju organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, – oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi 1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznaczonych potrzeb 1.3. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy 3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej
2	Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Michałowice na lata 2011 – 2017	<p>Program przyczynia się do realizacji zadań własnych gminy wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowy gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, – utworzenia ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy, – budowania lokalnej koalicji osób, służb, instytucji i organizacji w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – przygotowanie kadr do pracy terapeutycznej i socjalnej z rodziną dotkniętą przemocą. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi 1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznaczonych potrzeb 2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu diety i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1 Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy 3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej

3	Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2017	<p>Projekt przewiduje stworzenie, w ramach działań środowiskowych na rzecz rodziny:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc rodzinom niezaradnym wychowawczo i życiowo, w przezwyciężeniu trudności życiowych, – pomoc dzieciom zaniedbanym wychowawczo i niedostosowanym społecznie – tworzenie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych mających pomóc rodzinie w jej najbliższym środowisku. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi 1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznanych potrzeb 2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy 3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej 3.4. Zapewnienie warunków do rozwoju wolontariatu
4	Szkoła dla rodziców	Program edukacyjny, prowadzony dla rodziców biologicznych mających problemy wychowawcze z dziećmi oraz rodzin dysfunkcyjnych	3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy
5	Gminny program pomocy w dożywianiu	<p>Ten projekt zakłada uczestnictwo Gminy Michałowice w krajowym programie wsparcia finansowego gmin w zakresie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” Zgodnie z ww. programem pomoc ze strony gminy przysługuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieciom do 7 roku życia, – dzieciom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, – osobom dorosłym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności osobom samotnym, chorym niepełnosprawnym i w podeszłym wieku. <p>Pomoc w ramach programu może być udzielana jako: pieniężna lub rzeczowa, w postaci produktów żywnościowych lub gotowego posiłku.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi 1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznanych potrzeb 2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy

			<p>3.2 Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej</p> <p>3.4 Zapewnienie warunków do rozwoju wolontariatu</p>
6	Projekt systemowy Nowe perspektywy	<p>Projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego przewiduje następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój form aktywnej integracji poprzez kontrakty socjalne, – upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej w Michałowicach <p>Grupy docelowe odbiorców projektu: osoby korzystające z pomocy społecznej, które nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej</p>	<p>2.2 Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin</p> <p>3.1 Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy</p>
7	Prace społecznie-użyteczne	<p>Projekt, w ramach którego wykonywane są prace przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Program prac społecznie użytecznych jest w szczególności adresowany do osób długotrwale bezrobotnych mających szczególne trudności z powrotem na rynek pracy i pobierających z pomocy społecznej zasiłek okresowy (lub inne świadczenia). Gmina może uzyskać dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy (od Starosty) w wysokości do 60 % kosztów wypłacanych świadczeń.</p>	<p>2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin</p> <p>3.1 Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy</p>
8	Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych kadr GOPS Michałowice	<p>Projekt ma na celu pogłębienie umiejętności pracowników socjalnych z zakresu komunikacji, asertywności, radzenia sobie ze strasem i syndromem wypalenia zawodowego.</p>	<p>3.1 Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy</p>
9	Zapobieganie syndromowi wypalenia zawodowego u pracowników socjalnych	<p>Cykl szkoleń zakresu radzenia sobie z negatywnymi emocjami, występującymi w relacji klient – pracownik socjalny. Elementy socjotechniki – jak wpływać na zachowanie klienta i nie podawać się manipulacji. W ramach projektu zostaną przeprowadzone specjalistyczne warsztaty interpersonalne.</p>	<p>3.1 Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy</p>
10	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	<p>Projekt ma na celu promocję i rozwój wolontariatu na terenie naszej gminy oraz zasady współpracy w tym zakresie</p>	<p>1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi</p> <p>1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach</p>

11	Asystent rodzinny	Program dla rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, dotkniętych problemem niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nauka podstawowych czynności gospodarstwa domowego oraz racjonalnego gospodarowania dysponowanymi zasobami pieniężnymi.	2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy 3.2. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej
12	Program na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym	Budowanie systemu wsparcia dla osób starszych, w celu utrzymania ich w środowisku lokalnym, w tym dziennych domów pomocy, klubów seniora, organizacja zajęć uniwersytetu III wieku. Projekt może przyjąć formę organizacyjną ośrodka wsparcia jako zlecenia zadania podmiotowi uprawnionemu w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej.	2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy
13	Integracja pokoleń	Projekt tworzony na bazie świetlic środowiskowych, w których na zasadach wolontariatu pracowałyby osoby starsze (emeryci). Program korzystny tak dla dzieci jak i dla osób starszych.	2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin 3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy
14	Program na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym	Projekt w formie corocznej aktualizacji rozplanowuje działania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, inwestycji w zakresie likwidacji barier, udostępniania rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych, prowadzenia kampanii społecznych.	3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej
15	Projekt wsparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi	Celem projektu jest organizacja i funkcjonowanie sieci wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także integracja uczestników ze środowiskiem	3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych

6. Monitoring i zarządzanie procesem realizacji Strategii

6.1. Wskaźniki monitoringu

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie samorządowi gminy praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji w danym roku budżetowym.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS w Michałowicach w formie raportów rocznych. Celem skutecznego i sprawnego opracowywania raportów Wójt Gminy Michałowice powoła zespół zadaniowy.

Raport roczny zawierać będzie również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Raport, zaopiniowany przez Komisję Zdrowia, Oświaty, Kultury i Bezpieczeństwa Publicznego, Wójt Gminy Michałowice przedstawiać będzie Radzie Gminy w terminie do 31 maja każdego roku.

Wskaźniki

W ocenie wdrażanych działań wykorzystane obok wskaźników przedstawionych przy poszczególnych kierunkach działań, dla oceny całości wdrożenia powinny być wzięte pod uwagę wskaźniki:

- **społeczne**, odzwierciedlające wartości zakładane do ich realizacji i ukierunkowujące proces rozwoju, w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności – np. przyrost naturalny, saldo migracji, dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych, liczba podopiecznych pomocy społecznej;
- w obszarze dotyczącym rynku pracy – np. udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo, udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych z podziałem na poziom i kierunek wykształcenia, liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy oraz te same wskaźniki w odniesieniu do osób bezrobotnych niepełnosprawnych;
- w obszarze dotyczącym edukacji i poziomu wykształcenia – np. liczba ludności z wykształceniem wyższym, liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim;
- wskaźniki społeczne – liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba osób opuszczających system pomocy społecznej, wychodzących z bezdomności, uzależnienia, liczba utworzonych mieszkań chronionych dla różnych grup potrzebujących, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi, seniorami i niepełnosprawnymi).

- **ekonomiczne**: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

Wskaźniki monitoringu celów operacyjnych

Cel operacyjny	Wskaźnik
1.1. Poszerzenie oferty dla rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia dzieci i młodzieży 2) Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach, mających na celu rozwój ich uzdolnień i zainteresowań 3) Liczba podmiotów organizujących dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju zainteresowań i uzdolnień (sportowo-rekreacyjnych, kulturalno-edukacyjnych, itp.) oraz realizujących zadania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży 4) Liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktycznych, zmierzających do zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież 5) Liczba przyznanych uczniom szkół podstawowych i gimnazjum stypendiów za wyniki w nauce i jednoczesną pracę społeczną
1.2. Podbudzanie aktywności i chęci współpracy młodych mieszkańców poprzez udział w organizacjach pozarządowych oraz inicjatywach społecznych, adekwatnych do rozeznaczonych potrzeb	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba liderów młodzieżowych funkcjonujących w środowisku lokalnym 2) Liczba młodych mieszkańców gminy (do 30 roku życia) zaangażowanych w życie gminy jako radni, sołtysi, w radach sołeckich oraz we władzach organizacji pozarządowych 3) Liczba inicjatyw społecznych z obszaru polityki społecznej podejmowanych oddolnie przez młodych mieszkańców gminy 4) Liczba akcji informacyjnych i edukacyjnych, promujących wśród dzieci i młodzieży proobywatelskie i prospołecznej postawy.
2.1. Pobudzenie większego zaangażowania nowych mieszkańców w życie społeczne gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba programów ukierunkowanych na budowanie tożsamości lokalnej 2) Liczba podejmowanych działań zmierzających do integracji mieszkańców poszczególnych miejscowości 3) Poziom zaangażowania nowych mieszkańców w życie społeczne gminy 4) Liczba uczestników zebrań sołeckich
2.2. Podejmowanie działań prorodzinnych, zmierzających do wzrostu dzietności i poprawy warunków funkcjonowania rodzin.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba wprowadzonych nowych form i metod pracy z rodziną 2) Liczba opracowanych i wdrażanych programów celowych, osłonowych na rzecz pomocy dziecku i rodzinie 3) Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie rodzin w trudnej sytuacji socjalno-bytowej 4) Liczba wspólnych działań ze społecznością lokalną, sąsiedzką, itp., wspierających rodzinę i dziecko 5) Liczba zorganizowanych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży 6) Liczba punktów poradnictwa rodzinnego i pedagogiczno-psychologicznego 7) Liczba osób i rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy terapeutycznej 8) Liczba podejmowanych działań, mających na celu wspieranie aktywności zawodowej, zatrudnienia socjalnego, w tym godzenie życia zawodowego z rodzinnym

	<p>9) Liczba szkoleń i kursów z zakresu problematyki rodzinnej podnoszących poziom wiedzy i kwalifikacje specjalistów pracujących na rzecz rodziny i dziecka</p> <p>10) Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych o możliwościach pomocy rodzinom w kryzysie</p> <p>11) Liczba rozpowszechnionych materiałów (informatorów, ulotek, plakatów) o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia</p>
<p>3.1. Rozwijanie różnych form wsparcia dla mieszkańców potrzebujących pomocy</p>	<p>1) Liczba mieszkańców gminy korzystających z pozafinansowych form wsparcia</p> <p>2) Liczba osób niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, którym udzielono wsparcia</p> <p>3) Liczba programów z zakresu profilaktyki prozdrowotnej, rehabilitacji, realizowanych na terenie gminy</p> <p>4) Liczba uczestników programów z zakresu profilaktyki prozdrowotnej i rehabilitacyjnej</p> <p>5) Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi oraz liczba godzin świadczonych osobom wymagających pomocy i wsparcia</p> <p>6) Liczba podejmowanych działań nakierowanych na rzecz pomocy, wsparcia i aktywizacji społecznej oraz integracji seniorów</p>
<p>3.2. Podnoszenie poziomu partycypacji społecznej mieszkańców w procesach decyzyjnych w obszarze polityki społecznej gminy</p>	<p>1) Liczba osób uczestniczących w zespołach i organach doradczych samorządu w zakresie polityki społecznej</p> <p>2) Liczba uczestników zebrań sołeckich dot. dyspozycji środków w ramach funduszu sołeckiego na dany rok</p> <p>3) Wysokość przyznanych środków w ramach inicjatyw lokalnych i w konkursach gminnych z obszaru polityki społecznej</p> <p>4) Liczba podjętych i zrealizowanych obywatelskich inicjatyw lokalnych</p> <p>5) Liczba zorganizowanych imprez z obszaru integracji społecznej</p>
<p>3.3. Wykorzystanie organizacji pozarządowych do realizacji zadań z obszaru polityki społecznej</p>	<p>1) Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy</p> <p>2) Liczba członków organizacji pozarządowych działających na terenie gminy</p> <p>3) Liczba projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe</p> <p>4) Wysokość środków zewnętrznych pozyskanych przez organizacje pozarządowe</p> <p>5) Liczba porozumień partnerskich o wzajemnej współpracy zawartych przez samorząd lokalny z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych (w tym z obszaru polityki społecznej)</p>
<p>3.4. Zapewnienie warunków do rozwoju wolontariatu</p>	<p>1) Liczba akcji, artykułów, promujących ideę wolontariatu</p> <p>2) Liczba i zakres szkoleń organizowanych nt. wolontariatu i liczba przeszkolonych osób</p> <p>3) Liczba wolontariuszy zarejestrowanych w Centrach Wolontariatu</p> <p>4) Liczba wolontariuszy biorących udział w akcjach Banku Żywności i Caritas</p> <p>5) Liczba wolontariuszy i klubów wolontariatu w szkołach funkcjonujących na terenie gminy</p>

	<p>6) Liczba wolontariuszy zaangażowanych w działalność samorządów i ich jednostek organizacyjnych</p> <p>7) Liczba osób potrzebujących pomocy, objętych wolontariatem w ciągu roku</p>
--	---

6.2. Sposób realizacji Strategii i jej ramy finansowe

Warunkiem realizacji, skuteczności i efektywności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie zabezpieczenie przez gminę zasobów umożliwiających budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Programy, w zależności od charakteru danego projektu, będą realizowane w różnych okresach: od kilku miesięcy, poprzez roczne aż do kierunkowych – kilkuletnich. Projekty będą realizowane w ramach własnych zasobów samorządu przy partnerskim udziale organizacji pozarządowych oraz instytucji i podmiotów zewnętrznych.

Przewiduje się, że źródłami finansowania działań będą środki własne gminy, pozyskane środki zewnętrzne krajowe i europejskie. Priorytetowe znaczenie będą miały projekty realizowane w oparciu o montaż finansowy z różnych źródeł.

Realizowane projekty powinny cechować się efektywnością, skutecznością i celowością.

- **Efektywność** – relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania, a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Optymalną efektywność można osiągnąć dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, winny rozwiązywać jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, a także służyć zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnosić poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa przy oszczędnym i wydajnym gospodarowaniu posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

Środki finansowe na realizację zapisów strategicznych zawarte są w budżecie gminy Michałowice. Ich wysokość corocznie ustala Rada Gminy na podstawie projektu budżetu przedłożonego przez Wójta Gminy Michałowice. Przyjąć należy, że wysokość środków będzie zmieniała się w zależności od nasilania się zdiagnozowanych potrzeb społecznych.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi poważne wyzwanie dla wszystkich podmiotów uczestniczących w jej opracowaniu. Adresatami działań w niej zaproponowanych, jak i pożądanymi współrealizatorami jest właściwie cała społeczność Gminy. Oczywiście największa odpowiedzialność za jej realizację spocznie na organach samorządu terytorialnego.

Instytucją, której szczególna rola i odpowiedzialność wynikają z zapisu ustawowego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Prace nad opracowaniem Strategii z owocnym, społecznym udziałem szerokiego gremium przedstawicieli wielu instytucji, deklarowana w ich trakcie gotowość do podobnego zaangażowania w przyszły proces jej realizacji, upoważnia do wbudowania w poniżej opisany ramowy schemat tego

mechanizmu istotnego społecznego udziału takiego przedstawicielstwa, tym bardziej, że w jednym celów strategicznych przyjętym w dokumencie jest potrzeba podnoszenia stopnia społecznej partycypacji.

Istotnym elementem, podkreślanym już we wprowadzeniu do tego dokumentu, jest konieczność regularnej aktualizacji Strategii i to w taki sposób, by wynik tej aktualizacji był realnie pomocnym instrumentem dla wszystkich struktur samorządu odpowiedzialnych za planowanie finansowe. Najistotniejszym finalnym wyrazem aktualizacji dokumentu przyjętego w trybie uchwały Rady Gminy jest ten sam tryb.

Warunkami skutecznego monitoringu i ewaluacji jest:

- 1) Powołanie Zespołu wdrażającego i monitorującego Strategię.

Zespół winien być powołany przez Wójta Gminy Michałowice, a w jego skład mogą wejść m.in.:

- Zastępca Wójta – przewodniczący,
- Przedstawiciel Rady Gminy Michałowice,
- Dyrektor Gminnego Zespołu Administracyjno-Ekonomicznego Szkół,
- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowicach,
- Przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- dwóch przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych

Do zadań Zespołu Zarządzającego należy, w szczególności:

- przygotowanie i przyjmowanie Rocznych Planów Wdrażania Strategii obejmujących:
 - planowane do realizacji w danym roku projekty realizacyjne,
 - wskazanie instytucji wchodzących w skład Lokalnych Zespołów Wykonawczych i ich liderów,
 - opracowanie i wdrożenie projektów realizacyjnych, wskazanie źródeł ich finansowania,
- okresowy przegląd postępów osiągania celów operacyjnych Strategii poprzez ocenę wskaźników monitoringowych założonych dla każdego celu operacyjnego,
- zatwierdzanie raportów rocznych z realizacji Strategii, opisujących realizację projektów wskazujących na stopień osiągniętych rezultatów, poziom realizacji celów operacyjnych (wskaźników) i formułowanie wniosków,
- podejmowanie działań korygujących, w przypadku stwierdzenia odchyleń od zamierzonych celów.

Posiedzenia zwołuje przewodniczący Zespołu Zarządzającego nie rzadziej niż raz na pół roku.

- 2) ustanowienie **Lokalnych zespoły wykonawcze** (lokalnych partnerstw).

Zespoły te składają się z instytucji i osób bezpośrednio zainteresowanych projektem realizacyjnym strategii. Pracami Zespołu kieruje Lider, wyznaczony przez Zespół Zarządzający w rocznym planie realizacji strategii. Lider jest zarazem kierownikiem danego projektu (może to być projekt ze wskazanej w Strategii listy) i odpowiada za bezpośrednie nim zarządzanie (organizację zadań przyjętych w projekcie, zarządzanie finansowe projektem o ile projekt ma wyodrębnione źródła finansowania, organizację współpracy w partnerstwie na rzecz projektu składającym się z instytucji i osób zainteresowanych jego realizacją)

Lider Lokalnego Zespołu Wykonawczego przekazuje Zespołowi Zarządzającemu raporty z realizacji zadań (Raport Realizacyjny) wraz informacją monitoringową pozwalającą na opracowanie wskaźników (opis projektu w zakresie rezultatu i dynamiki).

Podsumowanie

Efektywne zapobieganie i rozwiązywanie problemów społecznych możliwe jest pod kilkoma warunkami, z których niezwykle istotną jest w miarę równomierna infrastruktura. Zły stan dróg, niedostateczna komunikacja publiczna, słabo rozbudowana sieć kanalizacji, niewystarczająca gospodarka odpadami to czynniki hamujące, a często wręcz uniemożliwiające wykorzystanie zasobów społecznych danego sołectwa.

Jedynie realizacja założonych w Strategii Rozwoju Gminy Michałowice celów gospodarczych stworzy bazę dla działań zmierzających do rozwoju odpowiednich form profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

Gmina dysponuje już szeregiem zasobów (m.in. bliskość Krakowa, jego infrastruktury i zasobów, atrakcyjne tereny turystyczno-rekreacyjne, wytyczona już część szlaków turystycznych – pieszych i rowerowych, szkoły, baza sportowo-rekreacyjna, baza kulturalna działające stowarzyszenia, organizowane cykliczne imprezy masowe i kulturalne, rosnący potencjał społeczności lokalnej, wynikający ze wzrostu poziomu wykształcenia ludności oraz napływu nowych osób), które stwarzają szanse na rozwiązanie wielu występujących już lub dopiero spodziewanych problemów społecznych.

Istotne jest jednak skoordynowanie i intensyfikacja działań nakierowanych na wykorzystanie zarówno całego potencjału samej Gminy, jak i szans zewnętrznych. Wymaga to aktywności i wysiłku całej społeczności Gminy, a nie tylko jej władz samorządowych. Dlatego też podstawowym celem w rozwiązywaniu problemów społecznych jest aktywizacja całej społeczności gminnej oraz rozwój wspólnotowych inicjatyw mieszkańców, wyrażający się w opracowywaniu i sukcesywnym wdrażaniu wielu odpowiadających na specyficzne potrzeby społeczności programów i projektów.